

МАТЕРИЈАЛИ И ПРИРУЧНИЦИ ЗА ОБЕЛЕЖАВАЊЕ НЕДЕЉЕ СЕЋАЊА И ЗАЈЕДНИШТВА

Реализација активности које су усмерене на развој појединих компетенција, у зависности од узраста деце и ученика, од укупно 20 компетенција обухваћених моделом компетенција за демократску културу, које желимо да градимо у васпитном раду са децом и ученицима у Републици Србији, а које одсликавају вредности, ставове, вештине и критичко мишљење из *лептира компетенција*, односно компетенција које су биле препознатљиве код деце којима су трагично прекинути животи, јер негујемо сећање на њих.

Слика 1. 20 компетенција обухваћених моделом компетенција за демократску културу

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ:

Свесни да систем образовања и васпитања, осим фокуса на образовним активира фокус на васпитне исходе, односно компетенције које сваки ученик по завршетку образовања треба да стекне у школи како би се праве вредности, грађански дух, толеранција, поштовање и остале вредности, вештине, ставови и критичко мишљење подигли на виши ниво у школама али и у заједници, припремили смо материјале који и у ситуацији сећања на децу коју смо изгубили, могу да се примене како би сви други ученици активирали своје потенцијале и креативност у овој области.

Референтни оквир компетенција за демократску културу, који се имплементира у свим државама Европе, као један од алата којим се подржавају, бране и промовишу основне вредности, људска права, толеранција, ненасиље и владавина права. Тиме градимо **безбедан и занимљив школски амбијент, оснажујући истовремено компетенције запослених у образовању за отклањање насилних, дискриминаторних и антидемократских структура у школи и школском окружењу, унапређујући етос у школи и пружајући подршку ученицима.**

Ове активности разрађене су са пројектних 60 школа из којих су изабрани саветници спољни сарадници за демократску културу који су ангажовани од 2022. године, а којима можете да се обратите за подршку у организацији ових активности преко надлежне школске управе. Разрађени су приручници са примерима у којима школе значајно доприносе промовисању толеранције, емпатије, поштовања, вештине за решавање сукоба, вишејезичне и интеркултуралне перспективе у образовању итд. Осим низа приручника за школе који се налазе на сајту Министарства просвете, постоје и два приручника за родитеље: *Одрастање у демократској породици - приручник за родитеље са одељцима о узрасту 6–10 и 11–14 година; Живот у демократској породици - приручник за родитеље адолесцената 15–19 година*, које треба у овом периоду (7-10. мај 2024. године) поставити на сајт школе и проследити родитељима преко успостављених канала комуникације (имејл/вибер група) или директно на родитељским састанцима.

Примери тематских активности које су школе поделиле са Министарством:

- ✓ [Спомен академија](#) у Крушевцу – Основна школа „Вук Караџић” и Медицинска школа Крушевац – у оквиру које се указује на потребу препознавања чиниоца који утичу на појаву насиља и на потребу реализације превентивних активности.
- ✓ Основна школа „Вук Караџић”, Неготин – тематска настава у оквиру пројекта „Квалитетно образовање за све“, [тема „Човек се мери делима које чини”](#).
- ✓ Основна школа „Драгиша Луковић Шпанац“, Крагујевац – обележавање Међународног дана толеранције, у оквиру Вршњачког тима и Ученичког парламента кроз радионице. Тема је била толеранција према двосмислености под називом „Видимо ли исто?”.
- ✓ Прва основна школа, Ваљево – у оквиру Дана школе обележен је и Дан демократске културе у оквиру квиза „Наш начин развијања демократских компетенција“, у ком су, кроз игре, ученици упознати са различитим димензијама демократске културе, стекли нова знања о компетенцијама за демократску културу кроз четири димензије: вредности, ставове, вештине, знање и критичко разумевање.

- ✓ Основна школа „Радоје Домановић“, Ниш – реализација садржаја у оквиру часова редовне наставе у циљу остваривања исхода у вези са демократијом и људским правима.
- ✓ Основна школа „Матко Вуковић“, Суботица – реализација садржаја у оквиру тематске наставе у циљу развоја компетенција – отвореност према другим културама као и другим уверењима, погледима на свет и праксама; вредновање културне разноликости и знање и критичко разумевање света, политике, права, људских права, културе, култура, религија, историје, медија, економије, околине, одрживости, као и остваривања исхода – отвореније и спремније прихватају пријатељство са другима и другачијима од себе; разумеју и прихватају верске, празничне обичаје, знакове и симболе других; заузимају став поштовања и толеранције, као и позитивног опхођења са другима са другачијим ставовима и мишљењима.
- ✓ Основна школа „Драган Маринковић“, Адрани (Краљево) – реализација садржаја ваннаставних активности „Жива библиотека“, *Животне приче чланова осетљивих друштвених категорија у нашој локалној заједници.*
- ✓ Зуботехничка школа, Београд – спровели су истраживање о стереотипима код ученика првог и другог разреда (узорак од 61%), чији резултати доприносе развоју вештина критичког мишљења, вредновању културне разноликости, отворености према другим културама, као и другим уверењима, погледима на свет и праксама.
- ✓ Техничка школа, Бор – израда ликовних и уметничких радова од стране свих ученика Школе, на тему „Стоп насиљу“!
- ✓ Техничка школа, Ужице – заједничке активности ученика под називом „Свако има боју своју“, у циљу укључивања и и сензибилизације младих за прихватање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и пружање подршке и стварање једнаких могућности да ученици који се школују по ИОП-у искажу своје таленте и остваре свој пун потенцијал.
- ✓ Спортска гимназија, Београд – драмска секција Спортске гимназије, поред креативне и надахнуте игре, негује и дух хуманости и солидарности. У протеклих петнаест месеци одиграли су шест хуманитарних представа, осмислили су и беџеве које су ученици продавали у 30 средњих и 5 основних школа у Београду, а сав прикупљен новац усмерили су фондацији и Центру у Звечанској, за децу без родитељског старања, као и рањеној наставници из Огледне основне школе „Владислав Рибникар“.

Објављене публикације које се могу користити:

Водич за подстицање демократске културе у школама, 2023. - https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2023/09/Vodic_za_podsticanje_demokratske_kulture_web.pdf

Смернице за подстицање демократске културе: пакет материјала за менторске школе - https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2023/09/Smernice_za_podsticanje_demokratske_kulture_web.pdf

Приручник „Смернице за интеграцију референтног оквира компетенција за демократску культуру” - https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2022/07/COE_Kvalitetno-obrazovanje-za-sve_publicacija.pdf

Живот у демократској породици – приручник за родитеље адолесцената 15-19 година - <https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2022/05/HF27-living-democratic-family-SRP.pdf>

Одрастање у демократској породици- приручник за родитеље СА ОДЕЉЦИМА О УЗРАСТУ 6–10 И 11–14 ГОДИНА - <https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2022/05/HF27-growing-up-democratic-family-SRP.pdf>

Васпитање у функцији добробити и целовитог развоја деце - <https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2024/02/Vodic-Vaspitanje-u-funkciji-dobrobiti-i-celovitog-rayvoja-dece-01.02.2024..pdf>

Подстицање демократске културе у школама – како до демократске културе у школама- примери добре праксе - <https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2022/04/D-13-Primeri-primene-demokratskih-kompetencija-Kako-do-demokratske-kulture-u-skolama.pdf>

Образовање за дигитално грађанство - <https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2022/04/D-8-Savet-Evrope-Prirucnik-Obrazovanje-za-digitalno-gradjanstvo.pdf>

Једноставни кораци за помоћ детету да постане дигитални грађанин - <https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2022/04/D-7-Savet-Evrope-Dete-kao-digit-gradjanin-Jednostavni-koraci.pdf>

Подучавање компетенција за демократску культуру кроз онлине наставу, 2020. - <https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2022/04/D-7a-SAVET-EVROPE-KOMP-ZA-DEM-KULTURU-U-ONLAJN-NASTAVI-Prirucnik-za-nastavnike.pdf>

Компетенције за демократску культуру – Живети заједно као једнаки у културно разноликим демократским друштвима - <https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2022/04/D-5-Competences-for-democratic-culture-SRP.pdf.pdf>